

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Synopsis Annalium Societatis Jesu In Lusitania

Francus, Antonius

Augustæ-Vindelicorum, M. DCC XXVI.

Annus 1698. Soc. 159.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72313](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72313)

ria. Morienti affedit P. Joannes Fonseca, qui ei fuerat à confessionibus; ejusq; raram virtutem semper est veneratus. Leopoldi vitam ipse in lucem edidi cum aliis nostrorum hominum; ideo longiori parco narrationi.

12. Post mortem Regina sibi voluit Confessarium P. Joannem Fonseca; ad se vocat, illius expertura animum; intellexerat enim ex P. Leopoldo hominis genium honores abhorrentem. Humillimis precibus Serenissimam deprecatur, ne se hujusmodi onere gravaret; non defuturos, qui ad votum suæ majestatis rem melius gerent. Intellectâ Patris molestiâ, sibi elegit P. Michaëlem Diasium, proximè tironum Rectorem, qui, nobis hæc scribentibus, antiquissimus hujus Provinciæ vivit in domo tironum supremam senectutem.

Novus Reginae Confessarius.

Annus 1698. Soc. 159.

I.

Missionibus Indicis decem & septem hoc anno subvenerunt, tredecim Lusitani, quatuor ex aliis nationibus. Inter hos numerabatur P. Emmanuel Pimentelius, subinde designatus Archiepiscopus Cranganorensis. Quamvis per hos annos parùm, aut nihil dicam de sacris excursionibus per regnum, non ideo defuerunt, sed cum id, quod in ipsis fit, præ se non ferat diversitatem, prætereundas censeo. Solam Leiriensem diocesim per Quadragesimam sex excolunt operarii ab annis aliquot ante hunc lapsis ad millesimum septingentesimum vigesimum, quo hæc scribuntur. P. Thomas Arnaus vir præditus Apostolico spiritu totam Michaëlsenem pervagatus insulam, egregiam morum procuravit mutationem.

Profecti ad Indiam. Missiones.

2. Patri Michaëli Amaralio solùm in laboribus pro Dei gloria quies erat. Venit ex India, sive Macaensi Provincia Procurator Romam. Dum moratus est in hoc regno, in præcipuis urbibus lucrosissimas Cælo habuit missiones, quibus multos peccatores redegit in frugem sanam. Inerat illi ad rem inflammatus spiritus, vox acuta, cordibus inlerens, quæ pronunciabat. Porro illum tanquam Baptistam è deserto prodeuntem intuebantur. Noverant venisse ab extremis mundi plagis, ubi annos plurimos inter peregrinationes, & navigationes arduas, ac labores sine numero Evangelium promulgavit. Ipsa barba promissa, & facies indicans hominem ærumnis attritum pro concione erant, ac dicenti conciliabant animos. Hoc anno in Portu missionem peragens inter alia effecit, ut vir locuples, qui promisso honestæ puellæ matrimonio, pecuniis illudebat apud tribunalia puellæ consanguineos, eam sibi justo nexu conjungeret.

Missiones P. Michaëlis Amaralii.

3. Duo petivère Maranoniam, Franciscus Andrada Algarbiensis, & Joannes Valladamus Grandolensis, sacerdotes. P. Andrada posteris reliquit sanctæ obedientiæ venerandum exemplum. Decennio apud Insulanos Tertiarum nostra ministeria exercuerat. Vix seni omnino menses effluxère, cum rediret in Lusitaniam. Nil tale somnians missus est cum potestate Vistatoris ad Maranoniam. Tacuit, & paruit. Interroganti, cur se non excusaret referendo decennium apud Insulanos consumptum in obsequio Societatis? Majores mei, respondit, id optimè sciunt; si velint, ipsi excusent: nescio enim, an salus mea ex hac pendeat obedientia. Suscepto itinere post aliquot annos revertens in patriam, ad ostium fluminis Amazonum interit facto naufragio.

Profecti ad Maranoniam.

4. Die festo Corporis Christi apertum est, & cœpit esse usui augustum sacellum intra parietes Collegii Conimbricensis S. Francisci Borgiae consecratum. Curavit exornari P. Franciscus Coelius Rector, & ipse primùm sacris operatus est, Eucharistiâ expositâ, ut moris apud nos est tali die in Collegiis primariis, ac domo tironum. Idem Collegium sibi gratulabatur de solemnitate, quâ templi crux, & ara major patuère populo 31. Julii. P. Coelius perfectâ eâ præcipuâ templi parte, nam ad eam diem reliquâ parte solùm utebamur, locum disposuerat, ut aperiret die prædictâ. Sed illo de magistratu abeunte, P. Dominicus

Conimbricæ cœpit esse usui sacellum D. Borgiae, & Crux templi,

Antonius Franco.

Ecc 2

Nu-

Nunius ejus successor, libero spatio à rudibus, & purgato, decenterque composito, curavit de transferenda Eucharistia in novam majorem aram.

5. Id factum pervigilio S. P. Ignatii, instituta solemnè supplicatione: circumtulit per urbis compita Eucharistiam Nonius Tellius Silva, filius Alegretensium Marchionum, & Academiae Rector. Sequenti die exposita Eucharistia, praesente Joanne Mello Episcopo Conimbricensi, qui suis etiam subsidiis opus juverat. Habitaè duæ conciones, matutina à P. Mathia Correa, vespertina à P. Josepho Almeida, idem Collegium, cum hæc exaro, gubernante.

6. P. Mathias, nescio, quâ permotus occultâ vi, scripserat in concione, se primum futurum, qui condetur in sepulturis intra illud novum spatium factis. Cum prælegeret amico concionem, suavit, illa verba deleret, quando dictæ rei certus non esset, putareturque homo vanus, quòd talia de suggesto coram tanta multitudine pronunciaret. Paruit suadenti: sed ipsa dies ostendit, vaticinium eis in verbis contentum fuisse. Nam Septembri proximo erisipelate pernicioso, cuncta frustrante remedia, percussus, 22. dicti mensis obiit, primusque ibidem tumulatus est. Rhetoricam tradiderat Conimbricæ, & Eboræ; dein Philosophiam, & sacras litteras exposuit: per id tempus moderabatur, quam nonam vocamus, Theologiae cathedram. Eminebat ingenio, & religiosis moribus. Vixit annos octo supra quadraginta, in Societate triginta tres, natus Ulyssipone.

Moritur P.
Mathias Cor-
rua.

7. In Ulyssiponensi domo tironum calendis Augusti, diligentissimè procuratâ animi salute, piè solvitur corporeis vinculis Maurus Ferreira Moledensis. Dabat operam humaniori litteraturæ, cum emersere tam pestilentes variolæ, sive papulæ, ut eis exsiccandis nulla vis medicinae satis esset. Eâ ipsâ noctis horâ, quâ decessit, Ven. vir P. Joannes Fonseca Juniorum Praefectus in rebus ad spiritum pertinentibus, somno excitus ante se in Coelum subeuntem inspexit lucem, nec dubitavit, quin Mauri esset spiritus.

Maurus Fer-
reira.

8. Eboræ 9. Februarii Paulus Ferreira Bracharensis piissimis instructus moribus, studebat Philosophiæ: malignis impetitus febribus, sensit ardentissima DEI videndi desideria. Creditum est sacrosanctam Virginem illi se obtulisse spectandam; nam plenus lætitiâ ad circumstantes ait: flebant genua, Virginem, ac JESUM venerentur, ipsos adesse invitantes ad æternam felicitatem.

Paulus Fer-
reira.

9. Ibidem 24. Februarii Georgius Cabralius scholasticus Fomensis. Estimatum, abiisse de vivis eadem ornatum gratiâ, quam in lustrali fonte acceperat. Quotidie corpus suum torquebat flagris, & cilicio, hoc, rogavit, cingerent, corpus suum post mortem, & è cingulo flagra suspenderent. Vicinus morti, precatus enixè est, sibi saxum daretur, ut instar D. Hieronymi pectus percutiens divinam imploraret misericordiam.

Georgius Ca-
bralius.

10. Fatales morbi hoc anno Eboresse Collegium subièrunt. Eluxit ardens omnium charitas serviendo, & assistendo ægrotis. Mors placata est duabus prædictis victimis. Commendant annuæ litteræ laborem indefessum P. Martini Sylvæ Algarbiensis. Nihil arduum, nihil abjectum, nihil, quod flagrantissima postulare charitas, omisit, ut esset solatio, & sanitati periclitantibus. Plurimi confugientes ad opem D. Xaverii, alii ad S. Theresiæ, efficaces experti preces habuèrunt in dies meliùs. Externi Medici Franciscus Rodericus Vieira, & Vincentius Sylva immortaliter meriti de Collegio, die, nocteque suppetias ferebant ægrotis.

Morbi in Col-
legio Ebo-
rensi.

11. Angræ multiplici laboratum periculo. Segetes clauso in pluvias Coelo, omnino peribant. Frustra publicæ preces in Coelum missæ. Tandem Sodales Virginis à puritate in templo nostro, impetratâ à Rectore veniâ, decernunt supplicationem, ac in ea circumferre Christi de cruce pendentis effigiem, quæ nuper ad aram templi vecta Ulyssipone fuerat. Egremente de Collegio supplicantium agmine, densari nubes, ac nigrescere, non multò post in abundantissimam solutâ pluviam communem extinxere marem. Receptâ in tem-
plum

Impetratur
pluvia An-
græ.

plum supplicatione, habita concio in illa verba: *Facta est quasi navis institoris de longè portans panem suum.* Quibus ad rem nihil aptius.

12. Evaserant Insulani dictum periculum, cum aliud formidolosius super-^{Sedantur} venit mense Novembri. Horridam procellam comitati, diebus quindecim con-^{terra motus,} tinuis, creberrimi totius insulæ ex aëre in ejus visceribus latente, & ignescente concussus. Nihil præter ferales mortis umbras occurrebat miserorum animis. Timuere, ut frequenter apud eas insulas contingit, ne terrâ dehiscente, sub pedibus erumperent voraces flammæ. Per eos dies vix nostri surrexerunt de tribunali confessionum. Plurimis supplicationibus incassum habitis, cum occurreret Dei hominis crucifixi favor in concessa pluvia, decrevere supplicationem, in qua idem Crucifixi simulacrum per urbem circumferretur. Convenerunt viri religiosi, Sodalitates, & quidquid hominum in urbe fuit. De templo exierat cœleste Christi vexillum, cum placata procella, cessarunt terræ motus, nec amplius hujusmodi terrores miserorum animos cruciarunt. Hi duo eventus prodigiosi singularem illi simulacro attulere venerationem.

Annus 1699. Soc. 160.

1. **A**Num labentem inter funestiores cum natio, tum Societas Lusitana recen-^{Mortitur Re-} feat, necesse est. Utraque delicias suas amisit in obitu Serenissimæ Regina^{gina Maria} Mariæ Sophiæ Regis Petri conjugis lectissimæ. Quamvis omnium mæ-^{sophia.} ror fuerat inenarrabilis, jacturam non æquavit. Parentes habuit Philippum Wilhelmum, & Amaliam Principes Palatinos. Venit è Palatinatu in Lusitaniam anno 1687. Ab expleto sexennio tradita fuit instruenda nostro Leopoldo Fuesio, de quo supra.

2. Ingressa Ulyssiponem sic summorum, infimorumque in se convertit animos, ut amarent tanquam matrem suavissimam. Neque fuit, qui non & beneficentissimam experiretur. Mendicis manu suâ stipem largiri solebat: fidenter accessere ad currum, sellam gestatoriam, aut lecticam, à qua nunquam vacui repellbantur. Præter innumera subsidia egenis data, alebat in regio nosocomio puellas sex orbas parentibus, mulieres honestas quatuor, ac sex pueros expositos; & inter tirones nostros unum pro Malabarica Provincia. Multa misarum millia fieri fecit pro animabus lustrali flammæ addictis.

3. Octavo quoque die purgatâ per homologesim conscientiâ, divinis epulis refecit animam. Sæpe id peregit in templis publicis. Mensibus præviis partui devotionem Xaverianam instituerat. S. Thaumaturgum ut obsequentissimè coluit, ita ejusdem favores experta est. Post puerperia ferebat inter brachia prolem suam ad templum Domûs Professæ. Sacro assistens, cum sacerdos in altum levabat divinam hostiam, ipsâ tollens manus cum prole, DEO, ac S. Xaverio offerebat. Sæpe in tabulis ad fidem publicam exaratis subscriperat: *Maria Sophia Xaveria.*

4. In obsequium ejusdem Divi condidit Societati Bejenfe Collegium: ad constructionem ædificii destinavit annis singulis octo cruciatorum millia. Plurima dona pretiosissima eidem impertivit: & nisi tam citò humanis rebus esset exempta, nobis parasset Collegium, quod nihil invideret abundantioribus. Nostram Societatem affectu materno prosecuta, eum verbo, & opere exhibuit, Sibi Confessarium, & suis filiis elegit solùm de Societate, nec alios voluit ipsis Magistrôs. Res nostras semper amantissimè protexit. Piissimè ad mortem comparata obivit quartâ Augusti. Sepulta est in templo Canonicorum Regularium S. Augustini, cui nomen à S. Vincentio. Progeniit quinque filios: ex eis supersunt Joannes Rex hujus nominis quintus, Franciscus, Antonius, & Emanuel; filias duas; Theresia naturæ jam concessit; Francisca in vivis est, cum hæc litteris consignantur. Eboræ, & Conimbricæ per nostros apparatu magno